26753

KATOLIČKI LIST.

Izlazi svakog četvrtka.
Cijena mu je K 12 na godinu, K 6 na pol, a K 3 na četvrt godine.

Curate strenue, ne Ecclesiae castra defensoribus careant in regno Croatiae.
LEON XIII. u Breveu na urednika „Kat. Lista“, dne 4. travnja 1900.

Rukopise valja slati:
redakciji **Kaptol 29.** – Pretplate, oglase, sav administrativni dio: **Kaptol 27.**

Odgovorni urednik **Dr. Fran Barac.**

Broj 8. **U Zagrebu, 22. veljače 1917.** **Tečaj 68.**

SADRŽAJ:

Pismo Pape Benedikta XV. 85
Dr. J. Lang: Monsignor dr. Valentin Čebušnik 87
K. Z. Palazzo di Venezia 89

DOPIS:

—*K.*: Spomen na „skidanje“ zvona. 91

CRKVENE VIJESTI:

Zahvala sv. Stolice za Petrov novčić. 94
Zagreb: Dispenzacija o nemršenju. – Korizmene propovijedi. 94
Odlikovanje. — † Vaclav Anton. — „Zbor duhovne mladeži zagrebačke“. — Ispravak. 95
Senj: Korizmena poslanica. — Promjene u svećenstvu. . . 95
Križevačka eparhija: Novi prisjednici. — Promjene. . . . 95
Bosna: Korizmena okružnica. 55
Dalmacija: Proslava stogodišnjice. — Stipendij za sv. mise. 96
Rim: Kardinal Diomedes Falconio. 96
Austrija: Spomen na Franju Josipa I. — Osamdesetgodišnjica P. Noldina. 96
Ugarska: Misijonska akcija. 96
Češka: † O. Petar Kopal. 96
Njemačka: Organizacija „Crv. križa“. 96

KATOLIČKI LIST.

Izlazi svakog četvrtka.
Cijena mu je K 12 na godinu, K 6 na pol, a K 3 na četvrt godine.

Curate strenue, ne Ecclesiae castra defensoribus careant in regno Croatiae
Leon XIII. u Breveu na urednika „Kat. Lista", dne 4. travnja 1900.

Rukopise valja slati:
redakciji Kaptol 29. — Pretplate, oglase, sav administrativni dio: Kaptol 27.

Broj 8. **U Zagrebu, 22. veljače 1917.** **Tečaj 68.**

Pismo Pape Benedikta XV.*

prečasnomu ocu M. Ljudevitu Theisslingu, vrhovnomu meštru Dominikanskoga reda, uoči proslave sedamstote godišnjice, otkako je Crkva potvrdila red.

Dragi sine, pozdrav i apostolski blagoslov!

Na sastanku trećoredaca svetoga Dominika, što se prije tri godine održao u Fiorenci, bili smo i Mi s više biskupa. Tu se zaključilo uz Naše živahno odobravanje i na Naš svjet, da se prigodom nedaleke proslave sedamstote godišnjice, otkako je Crkva odobrila Dominikanski red, održi u Bolonji isto taki sastanak, ali s daleko većom svečanosti. Tad dašto nijesmo slutili, što je Bog odlučio doskora učiniti s Našim neznatnim licem. Držali smo, da Nas neki lični i posebni razlozi nukaju na to, da proslavimo red i spomen svetoga Patrijarha. Mi smo naime bili u neku ruku čuvari i stražari svetoga njegova praha[1], pa smo i jednoga od Naših pređa, koji je bio član njegova Reda, štovali među onima, koji su uvršteni k blaženim nebeskim stanovnicima.[2] Sad, kad se približava ta sedamstogodišnja slava, ne sjedimo više na biskupskoj stolici Petronijevoj, već na prijestolu samoga apostolskoga prvaka. Stoga je od potrebe, da na posebni način zasvjedočimo svoju apostolsku ljubav prema slavnomu Dominikanskome redu. Ali kod toga nemamo pred očima toliko Naš lični odnos prema Redu,[3] nego većma njegove besmrtne zasluge za Crkvu.

Slavu dične Dominikanske obitelji unaprijed je navijestio Naš prešasnik Honorije III., kao da ga je Božji duh potakao na to. On je svojom konstitucijom, što ju je izdao 22. prosinca g. 1216., potvrdio Red, što je devet godina prije toga bio osnovan. Isti dan pisao je osnivaču toga Reda još jedno apostolsko pismo, gdjeno veli: »Mi potvrdujemo Tvoj red, jer očekujemo, da će braća Tvoga Reda biti pobornici vjere i prava svijetla svijetu.«[4] Kako istinito je on to rekao, očito dokazuje tok događaja, što su se poslije toga zbili do našega doba.

Uzmemo li na oko njihov rad i njihovu revnost za vjeru, stalno je, te se nikad nitko nije ni hrabrije ni istrajnije od njih borio protiv onih, koji su se protivili kršćanskoj mudrosti. Bog ih je podigao osobito zato, da uzbiju Albigence; pa kako krepko su oni skršili drzost njihovu![5] Kako odvažno, kako mudro

---

* Ovo pismo objelodanio je prošle godine službeni organ sv. Stolice »Acta Apostolicae Sedis«, str. 395-398. Prevodilac je dodao radi veće jasnoće bilješke. Sv. Otac upravio je pismo izravno doduše samo jednome licu, a neizravno čitavome Redu. Ali, kako je Dominikanski red razvio djelatnost u korist čitavoj Crkvi, zaslužuje to pismo opću pažnju. To je pismo tim zanimljivije i poučnije, što se sv. Otac u njemu dotiče nekih pitanja, koja zanimaju svakoga obrazovanoga katolika.

[1] Sv. Dominik rodio se g. 1170. u Calarogi u sjev. Kastiliji. Umro je 1221. u Bologni. Njegovo tijelo leži u crkvi samostana sv. Nikole, koja pripada njegovu redu. Kiparske radnje na mramornomu njegovu grobu potječu od najvećega zastupnika kiparstva Michelangela.

[2] Bl. Antonije ab Ecclesia (della Chiesa) potjecao od iste plemićske porodice, kojoj pripada sadašnji sv. Otac. Rodio se g. 1394. u mjestancu sv. Germanu kod Vercella u Piemontu. U 21. godini stupio je u red. Već u 28. godini života postao je prior. Odlikovao se svim krepostima, napose poniznosti i čistoćom. Dospio je jednom u ropstvo gusara. Umro je g. 1459. kao prior u Comu u Lombardiji. Bog ga je proslavio darom proricanja i mnogim čudesima za života i poslije smrti. Papa patnik Pijo VII. odobrio je štovanje, što mu se iskazivalo kroz vijekove i proglasio ga blaženim. U Redu se štuje 28. srpnja. (Isp. Sendbote des göttl. Herzens Jesu. Innsbruck. 1917. br. 2. str. 59.).

[3] Sv. Otac je trećoredac sv. Dominika.

[4] Ovo pismo sv. Oca dijeli se u dva dijela. U 1. dijelu dokazuje se, kako su Dominikanci bili borioci za vjeru; u drugome, kako su bili svijetla svijetu.

[5] Albigenska pogubna nauka raširila se ponajviše u južnoj Francuskoj početkom 13. vijeka. Sam sv. Domi-

su se svojim poukama, propovijedima i spisima oprli Katarima,[6] Patarenima, Husovcima i Novotarima,[7] pa ostalim krivovjercima, koji su došli iza njih! Mnogi od njih zapečatili su ispovijest vjere time, što su prolili svoju krv. Napomenimo samo jednoga od njih, mučenika Petra,[8] kojim se kao svojim sinom vrlo ponosi veronska crkva.

A tko ne zna, kako revno i istrajno su Dominikanci nastojali o tom, da sačuvaju i zaštite u puku čistoću vjere i kršćanskoga života? U to ime oni su ustanovili mnogo spasonosnih uredbi. Od tih uredbi napominjemo ovdje samo bratovštinu presvetoga Imena Isusova,[9] bratovštinu presvetoga Sakramenta[10] i treći Dominikanski red.[11] A napose ističemo, da je iz ruku Dominika i njegovih učenika Crkva primila onu veliku »o b r a n u p r o t i v k r i v o v j e r j â i o p a č i n â«: Marijinu krunicu.

Jednako marljivo i uspješno radili su i o tome, da prošire granice Crkve. Poznato je, kako su njihova sveta misijonska poduzeća silno napredovala već od osnutka Reda u poganskih naroda azijskih i sjevernoafričkih, a najvećma u samoj Evropi, gdjeno su osobito spasonosno djelovali u Poljskoj i Ugarskoj. A kad se otkrila Amerika, držali su napose španjolski Dominikanci, da se njihovoj apostolskoj djelatnosti otvorilo time novo i neizmjerno polje. Na tom polju oni su neumorno djelovali u sve vrijeme, pa su svojim radom spasli mnogo duša, a sebi stekli trajnu slavu.

---

nik propovijedao je ondje punih 10 godina prije, nego što je papa potvrdio red. U to doba on je svojim vatrenim govorima priveo natrag u krilo Crkve preko 10.000 odmetnika. Pored njegovih učenih govora djelovao je osobito snažno njegov uzorni život: skrajnje odricanje samoga sebe, samilost i lična ljubežljivost, kojom se zauzimao za zabludjele.

[6] Riječ »Katari« dolazi od grčkog pridjeva: καθαροί a znači: čisti. Katari su pristajali uz manihejsko-gnostičko krivojerje. Pojavili su se u 11. vijeku u Bugarskoj. Odatle su se tokom 11., 12. i 13. vijeka raširili po svoj južnoj Evropi. U Bosni su se zvali Bogomili. U Lombardiji su bili osobito brojni i opasni. Tu su dobili još i ime: Patareni, koje po svoj prilici znači: sabirači prnjâ. U južnoj Franceskoj su se Katari poslije prozvali Valdenzi.

[7] Imenom Novotari označuju se lažni reformatori 16. vijeka. Njemački katolički pisac Nikola Paulus, sveučilišni profesor u Freiburgu, veli još više od Sv. Oca u svojoj knjizi »Die Dominikaner im Kampf gegen Luther« (g. 1903.): »Nijedna druga redovnička družba nije poslala u boj protiv Lutera tako valjanih i znanstveno obrazovanih ljudi, kao red svetoga Dominika.« Dovoljno je ovdje napomenuti ova imena: Ivana Dietenberga, Konrada Köllina i Ivana Fabria.

[8] Sv. Petar rodio se u Veroni. Bio je inkvizitor. On je žrtva svoje službe. Krivovjerci umorili su ga u Milanu g. 1252. Crkva ga slavi 29. travnja.

[9] Papa Grgur X. naložio je g. 1274. Dominikancima, da ucjepljuju kršćanskome puku u srce štovanje prema p r e s v. I m e n u I s u s o v u, osobito propovijedima. Oni su u to ime među ostalim stali osnivati b r a t o v š t i n e, koje su dobile od Crkve mnogo oprosta. Te su se bratovštine raširile osobito u Španjolskoj, da se zapriječi psovanje i lažno zaklinjanje u narodu. Ta bi bratovština jamačno dobro došla i u hrvatskim krajevima.

[10] Ta je bratovština nastala u Rimu oko g. 1538. Neki građani i činovnici rimski stali su nastojati o tome, da bi se p r e s v. O l t a r s k i s a k r a m e n a t u župnim crkvama u Rimu čuvao s većim poštovanjem; pa da bi danju i noću gorjelo vječno svjetlo pred njim; zatim da bi se presv. Sakramenat dostojnije pratio, kad se nosi bolesnicima. Na to je te plemenite duše poticao časni Dominikanac Toma Stella. Tako je nastala bratovština, kojoj je sijelo bilo u Dominikanskoj crkvi. Članovi njezini pridonosili bi za vječno svjetlo, ako dohoci crkve ne bi dostajali. Brinuli bi se, da se nabavi dostojno crkveno ruho za svećenika, kad nosi sv. popudbinu. Pratiše svećenika do kuće bolesnikove. Bolesnu bi braću posjećivali i poticali, da prime sv. sakramente. Papa Pavao III. udijelio je toj bratovštini g. 1539. mnogo oprosta, koji se mogu pokloniti dušama u čistilištu. U kršćanskom svijetu osnovalo se tokom vremena mnogo sličnih bratovština. A sve idu za tim, da štuju Gospodina, što stanuje sakriven u presv. Sakramentu i da pokazuju nježnu i veledušnu pobožnost prema Njemu. Nije nipošto od potrebe, da se bratovštine presv. Sakramenta, što se osnivaju izvan Rima, pripoje prabratovštini u Rimu. Ako se i ne pripoje, ipak dobivaju članovi oproste, što ih je Crkva podijelila rimskoj prabratovštini.

O tim dvjema bratovštinama isp. Beringer-Hilgers: Die Ablässe, IV. odsjek, gdje se govori o bratovštinama.

[11] T r e ć i r e d o s n o v a o j e v e ć s v. D o m i n i k. Članova trećeg Dominikanskoga reda ima i u svijetu, a mogu mu pripadati muškarci i žene. Ima i treći Dominikanski red, kojemu članice (t. j. samo ženske glave) živu u samostanima. Isprva su sestre trećega Dominikanskoga reda vodile čisto kontemplativni život. Poslije su se latile karitativnoga i socijalnoga rada; pa djeluju i u neznabožačkim misijama. Većina samostanâ III. Dominikanskoga reda stoji danas pod jurisdikcijom biskupâ. Duhovno vodstvo sestara toga Reda imadu u rukama svjetovni svećenici. Dominikanci nijesu njihovi ispovjednici, jer ih ima u jednu ruku malo, pa ne bi dospjeli, da ih ispovijedaju; a u drugu po odredbama Dominikanskih glavnih kapitulâ treba da se Dominikanci bave studijem. — Od Dominikanaca potječe i b r a t o v š t i n a s v. k r u n i c e. Ta je bratovština ponešto poznata u nas, napose u samostanima. — Dominikanska uredba je i b r a t o v š t i n a p o j a s a s v. T o m e A k v i n c a, koja se zove još i a n đ e l s k a v o j s k a. Kad je sv. Toma još kao mladić otjerao od sebe besramnu ženu, kleknuo je i zahvalio Bogu na pobjedi. Dok se molio, zanio mu se duh u ekstazu i on vidje dva anđela. Oni su ga opasali nekakvim pojasom i rekli mu: »Bog nas je s neba k Tebi posiao, da Ti izručimo dar vječnoga djevičanstva radi pobjede, što si je sad izvojštio. Ovaj pojas znak Ti je toga dara.« Na času smrti predao je Toma taj pojas svome ispovjedniku. Još danas čuvaju taj pojas Dominikanci u Chieriu kraj Turina u Piemontu. Poslije su stali praviti pojaseve nalik na taj čudnovati pojas sv. Tome, pa su ih nosili na sebi muškarci

Među onima, koji su tude djelovali, najslavnija su imena Ljudevita Bertranda[12] i Bartolomeja de las Casas.[13] U sjajnim krepostima i velikim čudesima prvoga od te dvojice zrcalio se iznova svijetli primjer apostolâ. Drugi opet oslobadao je urođenike ne samo od sotonskoga ropstva, već ih je štitio i od nepravednih i okrutnih njihovih gospodara.

Napokon valja Dominikanskome redu u pohvalu napomenuti i to, kako je taj Red na osobit način i vazda bio odan ovoj apostolskoj Stolici. A to najvećma dokazuje, da je sačuvao čistu i neiskvarenu vjeru. Kad je naime državna vlast silovito navaljivala na papinsku, tad su — to se ne smije da prešuti — pored drugih osobito ovi redovnici pretrpjeli nedostojne progone stoga, što su vjerno pristajali uz Papu. A kad se godijer radilo o tome, da se prava Rimskoga papinstva zaštite i dokažu, ne smije se zaboraviti, da su Dominikanci vazda prvi ustajali, da ih odbrane i dokažu.[14] Uostalom doklegod će se slaviti spomen na Katarinu Sijensku,[15] stajat će Dominikanski red u osobitom prijateljskom odnosu prema apostolskoj Stolici.

(Svršit će se.)

i žene. Tako je nastala pomenuta bratovština. Tu je bratovštinu Crkva odobrila i nadarila oprostima. Bratovština ide za tim, da sačuva svoje članove, — osobito mladež, — od sramotnog grijeha ili da ih sačuva, da opet u nj ne padnu. U zagrebačkoj nadbiskupiji prima članove i članice u tu bratovštinu presv. g. Mons. Matija Seigerschmidt, superior milosrdnica. Tiskanice su dali štampati Dominikanci u Dubrovniku.

[12] Sv. Ljudevit Bertrand rodio se g. 1526. u Valenciji u Španjolskoj. Stupio je u mladosti u Red propovjednički i postao svećenik. Djelovao je kao misionar u Zapadnoj Indiji. Imao je dar jezikâ. Umro je g. 1581. Njegov život i djela ukratko opisuje Rimski brevijar 11. listopada (Isp. Officia pro aliquibus locis).

[13] Bartol de la Casas rodio se od plemićske porodice u Sevilli g. 1474. G. 1502. u 28. godini svojoj pošao je u Ameriku, da se poput ostalih Španjolaca ondje obogati. Jedva što je došao u Ameriku, uvjerio se na svoje oči, kako njegovi zemljaci grozno ugnjetavaju Indijance. Španjolci su oteli urođenicima njihovu rođenu zemlju, a za uzdarje zato postupali su s njima kao s robljem. Išli sa psima u lov na njih. Znali bi za okladu rasjeći nebogа Indijanca u dvoje; majci Indijanskoj oteti s prsâ dojenče, pa ga razmrskati o zid ili baciti u rijeku. Dominikanci, koji su u zapadnoj Indiji, Mexicu i u južnoj Americi djelovali kao vjesnici vjere, ustali su junački, i to svi bez izuzetka, na obranu prirodnih prava Indijanaca na život i vlasništvo. U propovijedima i javnim spisima osudivali su oni taj nečovječni i nekršćanski postupak svojih zemljaka. A u državnom vijeću Kastilskome i u sv. Stolice tražili su zaštitu Indijanaca. Španjolci su čak tvrdili, da Indijanci nijesu sposobni, da prime sv. krst; jer, da se tko uzmogne da krsti, treba da bude čovjek. God. 1537. poslala su dva španjolska Dominikanca, naime Julijan, biskup u Tlaskali, i Dominik Betanzos, dominikanski provincijal, papi Pavlu III. spis. Tu oni dokazuju, da Indijanci imadu pravo na slobodu, pravo vlasništva i pravo, da postanu kršćani. Na koncu spisa mole oni papu, neka izda dekret i njime neka potvrdi i odobri nauku, što su je oni razložili. Papa je to smjesta učinio. On je svečano izjavio: »Indijanci su ljudi sasvim sposobni, da prime kršćansku vjeru. Dostojni su sakramenata crkvenih. Nitko im bez nepravde ne može da otme slobodu i posjed.« — Među braniče Indijanaca stupio je i pomenuti las Casas. Plemenito srce nukalo ga na to. On je postao svećenikom. U državnom vijeću rekao je on značajne riječi: »Svi narodi imadu jednako pravo na slobodu. Stoga ne smije nitko da gazi slobodu drugih.« Karlu V. predao je las Casas spomenicu, kojoj je bio naslov: »Kako Španjolci uništavaju Indiju«. U njoj on crta zločine svojih zemljaka, ne mareći, što je time stavio na kocku svoju ličnu sigurnost, a čast svoga naroda žrtvovao javnoj pravdi. Car Karlo V. imao je veliko srce; pa ne samo da ga nije kaznio, već ga je dapače odlikovao i imenovao generalnim protektorom Indije. U 48. godini života stupio je las Casas u Dominikanski red. Kasnije je primio biskupsku čast, koju je prije odbijao. Još jednoć prije smrti podigao je svoj glas na obranu Indijanaca u Kastilskome vijeću i napisao zadnji svoj znatni memorandum: »Španjolsko tiranstvo u Indiji«. Umro je u Valladolidu nedaleko Madrida g. 1566. star 92 godine. (Isp. časopis Marien-Psalter, godište 40. (1916.), br. 3. i 4., str. 125.—127. Izlazi u Dülmenu. Westfalska. Izdaju ga Dominikanci).

[14] Tako je primjerice Ivan Capreolus, glasoviti Tomista i Dominikanac, po izvještajima nekih bio na općenom crkvenom saboru bazelskome, pa je na njemu svojim uglednim imenom vrlo mnogo preporučio nauku Tomistične škole o vrhovnome pravu Rimske Stolice u rješavanju prijeporâ. (Isp. Hyacinthus M. Cormier: Disceptatio super dubio »utrum conveniat celebrare septimum centenarium approbationis ordinis fratrum praedicatorum ab Honorio III. anno 1216. peractae.« Friburgi Helvetiorum 1916., Romae, Collegio Angelico, via S. Vitale, 15. str. 108.).

[15] Katarina Sijenska (* 1347. u Sienni) nije bila visoko obrazovana, ali je bila od prirode nadarena. Pored toga živjela je sveto, pa je uživala veliki ugled u svojih savremenika. Ona je sklonula papu Grgura XI. g. 1377., da se iz Avignona vrati u Rim. Umrla je u 33. godini života g. 1380. u Rimu. Crkva je slavi 30. travnja.

Monsignor dr. Valentin Cebušnik.

Njegov život i rad.

(Nastavak)

Treće djelo, što ga napisa za društvo sv. Jeronima, ima naslov »Sveta Misa«. Sastavio ga po djelu istoga imena od dra. Josipa Waltera, jednoga od najuglednijih pisaca modernih u Tirolskoj. Taj je

dr. Walter napisao više djela, tako izvrsno djelo za svećenike »Der katholische Priester«, onda djela za puk, tako o Božanskom Srcu Isusovu, o Sv. Misi, o Krunici. Knjižica Čebušnikova ima tri dijela. U prvom dijelu govori o žrtvi uopće, zatim o žrtvama St. Zavj., onda o krvnoj žrtvi N. Z. na Kalvariji i o Sv. Misi. Ona je nekrvna žrtva N. Z., ona je živa slika Spasiteljeve krvne žrtve na križu, ona je najvjernije ponavljanje sv. žrtve na križu, ona je izvor milosti zasluženih u krvnoj žrtvi na križu, ona je najdivnija žrtva hvale i klanjanja, po kojoj se jedinoj Bogu podaje dostojna hvala, ona je prava žrtva za grijehe iliti pomirna žrtva, po njoj dobivamo milost pokore, pa tako dolazimo do oproštenja svojih grijeha, njom se zatiru i vremenite kazni za grijehe. Sveta je misa neprocijenjena žrtva zahvalna, kojom se Bogu Gospodinu dostojno zahvaljujemo za sve, što smo od njega primili. Sveta je misa žrtva umolna iliti uprosna, kojom dobivamo milosti za spasenje naših duša, a i blagoslov za svaku vrst ljudskoga nastojanja, njom si možemo isprositi zdravlje u bolesti, sreću u porodici, pomoć i okrilje u životu, a njom možemo na osobiti način pomagati dušama u čistilištu; ona je onim dušama najveća okrepa i pomoć. Ovaj se prvi dio završuje s opomenom onima, koji mogu ići k sv. misi i utjehom onima, koji ne mogu doći k sv. misi. — Prvi dio zaprema 174 str.

Sve je u njemu pisano temeljito, zorno, dušobudno, veoma ugodno, jer se neprekidno spominju prekrasni primjeri, koji potiču na ljubav k sv. misi. U drugom dijelu tumače se potanko ceremonije iliti sv. obredi sv. mise. Ovaj je dio važan za svakoga, koji želi dobro razumjeti dijelove sv. mise, važan za svakoga, koji želi sa što većom pobožnosti pribivati sv. žrtvi i sjediniti se sa svećenikom, koji služi. U trećem dijelu nalaze se najobičnije molitve: za sv. misu, za ispovijed, sv. pričest, molitve jutarnje i večernje. — Sve je lijepo i ugodno pisano. A napisao je Č. tu knjižicu, da narod naš pobudi na što veće štovanje presv. žrtve N. Z., a i na što revnije polaženje sv. Mise; jer je ona nesamo neiscrpivo vrelo milosti za našu dušu, nego je i bogato vrelo zemaljskoga blagoslova.

Pisac sâm veli u predgovoru svoje knjige: »Dao Višnji, te ovaj moj slabi rad prinese zrnce k boljemu ispunjenju zapovijesti o praznovanju dana Gospodnjega, a po tom i k blagoslovu, koji Bog obriče za to, govoreći: »Držite subote moje i poštujte svetinju moju! Ako vi uživite po mojim uredbama, davat ću vam dažd na vrijeme . . . i jesti ćete hljeb svoj do sitosti i bez straha ćete živjeti u zemlji svojoj . . . Prebivat ću među vama i bit ću Bog vaš, i vi ćete biti narod moj!« (III. Moj. gl. 26.).

Gg. dušobrižnici neka ne propuste češće upozoriti narod naš na ovu prekrasnu i toli poučnu knjigu, ali ga ujedno i uputiti, kako da ju čita. Da se mnogo čita u jedan mah, to bi štioca umorilo i pobožnost mu smetalo; kod svake sv. mise pomalo: jedno poglavlje ili dva, a onda malo i razmišljati o tom. Zaista bi se onda više revnovalo za sv. misu i ona bi uistinu narodu bila izvor milosti i blagoslova i središte svega njegova kršćanskoga života. Kako li bi sve drugojačije bilo u našem narodu, kad bi posvuda po mogućnosti revno dolazio u Crkvu i dostojno pribivao sv. žrtvi. Ima krajeva u domovini, gdje se na sv. misu veoma rado i marljivo dolazi; a ima krajeva, gdje se toliko zanemaruje sv. misa, da je Bogu plakati. Dakako da u takovim krajevima ima i svakakvih grijeha i prijestupa. Knjiga Čebušnikova o »Sv. Misi« i zato je dobra, što podaje dušobrižniku građu za mnoge propovijedi o sv. žrtvi, kojima može da temeljito pouči narod o sv. misi i živo potakne na savjesno polaženje sv. mise. Takova je knjiga u istinu bila narodu potrebna.

Sve ovo, što dosele spomenuh, lijepi su i veoma krasni književni radovi, ali ipak radovi mnogo lakši napram najvećem i najtežem književnom radu Čebušnikovu, a to je prijevod Sv. Pisma, ponajprije St. Zavjeta.

Ponajprije: kako je došlo i moglo doći do toga, da se on, koji se nije bavio ex professo proučavanjem Sv. Pisma, niti imao za to kakovu učiteljsku stolicu, prihvaća tako velikoga i golemoga posla? Evo kako! Kad je dr. Č. izdao svoje djelo »Sv. Elisabetu«, prevedeno iz njemačkoga, pokazao je, koliko ima vrsnoće i vještine u prevađanju. Tadanji spiritual sjemenišni, znajući za tu vještinu, stade ga nagovarati, neka počne prevoditi Sv. Pismo, jer se Č. rado bavio čitanjem Sv. Pisma, a imao je i dosta vremena za književni rad. On se s početka plašio toga silnoga posla, ali konačno se odlučio, da će pokušati. Ponudi se Društvu sv. Jeronima, da će za nj prevoditi Sv. Pismo, godimice po nekoliko knjiga. Ali tadanji predsjednik, dr. Suk nije bio za to, već neka se radije čini onako, kako sada, da se iz pojedinih knjiga S. P. podadu narodu najljepše stranice, ujedno s tumačenjem. I taj posao povjere dru. Gudeku, koji ga sustavno i vrsno izvršuje. Unatoč tome, ponukan od prijatelja, dade se dr. Č. na prevađanje sv. Pisma, pogotovu, kad mu je jedna tiskara obećala, da će prijevod Sv. Pisma tiskati na svoj trošak; ali riječi nije održala. Da čitavi posao ne bude možda uzalud, preporučalo se dru. Čebušniku, neka najprije prevede jedno dvije knjige Mojsijeve, a onda neka ih preda na kritiku dru. Ivekoviću, da on izrekne svoj sud, da li bi dr. Č. taj prijevod mogao otresti. Tako i bude. Kad je dr. Č. prve dvije knjige preveo, ode s njima dru. Ivekoviću. Onda je

starac još mogao lijepo duševno raditi. Dr. Iveković pročita prevedene knjige, i u velike stade hvaliti prijevod i dra. Č. i sokoliti ga, neka proslijedi dalje. I sad se Č. još većom snagom i dobrom voljom dade na prevođenje.

Da se razumije njegov rad, valja znati, da mu je glavna podloga bila prijevod glasovitoga Daničića. Njegov je jezik možda do danas najljepši u literaturi hrvatskoj.

Takav se prijevod nije mogao mimoići. Ali kako dr. Daničić nije bio katolik niti je bio u službi kat. Crkve, dapače je prevodio Sv. Pismo za društvo, koje radi proti kat. Crkvi, valjalo je biti na oprezu s prijevodom Daničićevim i uočiti, nije li se odmakao od istine. Zato je dr. Č. imao na pomoći vještoga Škarića, strogi prijevod Katančićev, njemačke prijevode Reischla i Locha i najrašireniji prijevod u Njemačkoj od Alliolia, najnoviji prijevod od Is. Arndta, a k tomu i glasoviti talijanski prijevod od Martinija. Sve mu je to moralo pomoći kod zamršenijih točaka. Tako radeći izda prvu knjigu god. 1911. U njoj se nalazi prijevod knjiga Mojsijevih, knjige Jonine, knjige o sudijama, knjige o Ruti. Čim je knjiga izašla, bude radosno pozdravljena i pohvaljena u mnogim listovima i časopisima; ali najljepše u »Kat. Listu« od samoga dra. Ivekovića. On vanredno pohvali jezik u prijevodu. No sve to nisu bile prave kritike, već više preporuka djela tako znamenitoga i nama tako nužnoga. Pravu je kritiku donio prvi i koliko znamo jedini velm. g. sveuč. prof. dr. Sović. Ali ta kritika nije nipošto onako hvalila, kako svi ini listovi, dapače je istakla više pogriješaka. Na kritiku odgovori sam prevodilac i dosta oštro. Iza toga dobio je dr. Č. još veću volju proslijediti s prijevodom. Prije nego li prijeđem na drugu knjigu prijevoda Sv. Pisma, spomenut ću i ovo. U to vrijeme između jedne i druge izdane knjige Čebušnikove imao je »Zbor duhovne mladeži zagrebačke« izdati ponovno »Čitanja i Evanđelja za sve Nedjelje i Praznike Gospodnje« od dra. Fr. Ivekovića. Ali pok. Iveković nije htio više sam da pregledava ta »Čitanja i Evanđelja«, nego ja sav posao predao u ruke dru. Čebušniku, neka on čini i ispravlja po svojoj volji, kako najbolje znade. Toliko je cijenio dr. Iveković iza onoga prijevoda Sv. Pisma dra. Čebušnika, i toliko se uzdao u njegovu vrsnoću. Druga je knjiga Čebušnikova izašla 1913. U njoj se nahodi prijevod od jedanaest knjiga, a te su: četiri knjige o Kraljevima, dvije knjige Dnevnika, prva i druga knjiga Ezdrina, knjiga o Tobiji, knjiga o Juditi, knjiga o Esteri. I ovaj su prijevod Č. listovi opet objelodanili i pohvalili i preporučili; ali i po drugi put ustade g. dr. Sović da kritikuje djelo, i ta je kritika bila daleko oštrija od one prve i na prvi pogled upravo porazna za prevodioca.

(Nastavit će se.)

Palazzo di Venezia.*

O toj sjajnoj palači iz petnaestoga vijeka, što je do nedavna bila vlasništvo Austrije; u kojoj su stanovali poslanici austro-ugarski kod sv. stolice, napisano je već tamo od konca XV. vijeka veoma mnogo. Godine 1909. izašlo je u Beču sjajno djelo opremljeno umjetnim reprodukcijama, a nosilo je naslov: »Der Palazzo di Venezia in Rom«. To djelo razdijeljeno je u tri dijela. Prvi dio obradio je inžinir Hermann Egger: »Zur Baugeschichte des Palazzo di Venezia«. Drugi dio obradio je profesor umjetnosti na bečkoj univerzi Maksimilijan Dvořak: »Auschmückung der Basilika[1]) und des Palastes«. A treći dio profesor na insbruškoj univerzi dr. Filip Dengel: »Geschichte des Palazzo di San Marco, genannt Palazzo di Venezia in Rom.« (Mit 35 Tafeln in Lichtdruck (darunter 3 in Farben) und 84 Textillustrationen im Heliographie und Strichätzung, Wien 1909. Grossfolio 176 Seiten). To sjajno i veliko djelo popratila je povoljnom kritikom gotovo čitava znanstvena štampa Evrope, napose povijest palače i bazilike sv. Marka. Mora se priznati profesoru Dengelu, da je veoma mnogi i dragocjeni materijal brižno prikupio, i ono doba papa, renaissance Sixta IV., Pavla III. i Pija IV., a napose utemeljitelja palače Pavla II. jasno i znanstveno obradio. — Mons. dr. Stjepan Ehses, ravnatelj historijskog instituta »Der Görres-Gesellschaft in Rom« (Historisches Jahrbuch Bd. XXX. (1909. str. 959), iza raznih pohvala veli doslovno: »Prikazivanje ove povijesti bijaše potpuno časna zadaća za historika, komu je u cjelokupnoj povijesti novijega vijeka kao iskusnomu autoru moglo valjano uspjeti«. Kroz dvije godine iza ovoga velebnoga izdanja izilazila je radnja Josipa Zippela u časopisu »L' Arte« pod naslovom »Paolo II. e l' arte«. A od istoga u časopisu »Ausonia« II. 1907. rasprava: »Per la storia del palazzo di Venezia«. U tim se raspravama kosi Zippel sa Hermanom Eggerom i donosi naročito rezultate o najstarijoj povijesti gradnje protivne Hermannu Eggeru. To

* Podatke o djelu dr. Dengela dao nam je prijatelj našega lista Msgr. dr. Karlo Horvat, kr. sveuč. profesor.

[1] U samoj palači nalazi se bazilika sv. Marka, koja se daje kardinalu zato određenomu, kao njegov kardinalski naslov. Zadnji je nosio taj naslov kardinal Franjo Nagel, nadbiskup bečki † 1913.

je ponukalo prof. Dengela, da se novom radnjom osvrne na ovo teško pitanje i da potanko istraži riješenje toga pitanja na temelju potankoga istraživanja i vrijednosti topografskih odnošaja palače, na koje se prije nije obazralo. Iz tog je izašla nova radnja prof. Dengela: »Palast u. Basilika San Marco in Rom.« Rom 1913. (Loescher). — Materijal je sabran za novo ovo djelo iz arhiva rimskih, mletačkih, milanskih i bečkih. A ponajviše podataka je uzeo iz arhiva crkve sv. Marka u Rimu, koji je sistematično ispitao i proučio.

U uvodu radnje obrađena je znanstveno najstarija povijest palače, koju je počeo graditi od godine 1451—1455. Petar Barbo Mlečanin, kardinal sv. Marka. (Str. I.—XV. in fol.) Za svaku svoju tvrdnju donosi potvrdu iz priloženih arhivalnih dokumenata. Dokumenti rade poglavito o topografiji najstarije povjesti palače sv. Marka, a i o topografiji obližnjega četvrta gradskoga: Rione Pigna. (Str. 1—28 in folio.) Za tim dolaze dokumenti za povijest palače i za povijest umjetnosti palače svetog Marka. (Str. 29—66. in folio.)

Iza ovih donosi pisac dokumente za povijest isto tako i za gradnju i umjetnost crkve sv. Marka. (Str. 66—98. in fol.) Iza toga pomno složeni registar za sva imena u dokumentima i stranice, na kojima se ta imena nalaze.

Iza registra priloženo je 8 veoma krasnih heliografskih slika, koje prikazuju palaču današnju i mnoge starije nacrte iz prošlih vijekova.

Piscu profesoru Dengelu mora se priznati, da je stvorio monumentalno znanstveno djelo, koje je donesio znatne nove priloge i znanosti i umjetnosti, kojoj su bili pape XV. vijeka najveći zaštitnici. Kako je pak danas i ovo pitanje aktuelno, donosimo u kratko povijest te palače, što ju je prof. Dengel štampao u listopadu pr. g. u »Oesterreichische Rundschau«.

Dengelova radnja očito dokazuje, s kojim cinizmom o pravu talijanska vlada reklamira tu starodrevnu palaču našeg c. i kr. poslaništva kod Sv. Stolice kao »nacijonalni spomenik«. Svaki rimski hodočasnik znade tu karakterističnu građevinu. Prije je bila odredena za ljetnu rezidenciju papinsku. 16. vijeka prešla je u posjed republike mletačke. Njoj ju je poklonio Papa Pijo IV. Za čitavo vrijeme, što su Mleci gospodarili tim »monumento nazionale« (1.564.—1.797.), malo su pokazivali pieteta prama toj palači, koja je dobila i njihovo ime. Zanemarivali su je, zapuštali, dok se nije austrijska vlada zauzela toplo za taj spomenik i uredila tako, kako ju je sada uzela Italija »u posjed«.

Palaču je sagradio kardinal Pietro B a r b o, poslije Papa Pavao II. Ljubio je umjetnost, volio sjaj. Pored svoje titularne crkve S. Marco sazdao je sebi god. 1455. pod vodstvom arhitekta Dominika Florentinus dom u stilu rane renesanse. No, kardinalski taj dvor Barbos kardinal je sam jošte proširio, unutrašnjost uresio mramorom, skulpturama i zidnim slikama. Dvor se izdigao do apostolske palače i zvali ga otad Palazzo di S. Marco, pa i onda, kad mu je već vlasnica bila republika mletačka. Današnji krivi naziv ustalio se općenito istom nakon pada republike, a pravo ime »Palazzo di Venezia« upotrebljavalo se vrlo rijetko. Za Pavla II. bila je palača kao rezidencija papinska vrlo važna. Tu su bile o pokladama utrke na današnjem corsu; svršavale su se na Ripresa dei Barberi. U Giardino di S. Marco priredivale su se velike gozbe za rimske građane. Nasljednici Pavla II. upotrebljavali su je radi njena hlada za »stantia estiva« (ljetna rezidencija); ujedno je bila stalno prebivalište titularnih kardinala S. Marco. Kardinal Domenico Grimani (umr'o 1.523.) imao je u palači, jednako kao nekoć Pavao II., posebnu zbirku umjetnih i arheoloških predmeta; među njima i tako glasoviti Breviarium Grimani. I francuski kralj Karlo VIII. na svom osvajalačkom putu u Napulj god. 1.495. stanovao je u palači. Sjajne prostorije nakon njegova odlaska naličile su na »staje«. I 10. lipnja 1.564. poklonio je Pijo IV. građevinu bogatoj republici mletačkoj. Ali, stavio je dvije pogodbe: I dalje će jedan trakt biti rezerviran za stan titularnim kardinalima S. Marco, no koliko su samo bili venecijanski podanici. Signoria se morala obvezati, da će torso Pavla II. ne samo restaurovati, nego i za ukras izgradivati. Bit će, da je Pavao II. mislio na izgradnju sjevernoga trakta i dvorište arkada. Mletački senat prihvatio je radosno taj »kraljevski« dar i odredio palaču za rezidenciju rimskog poslaništva. Ali na izgradnju nije pomišljala mletačka vlada ozbiljno, premda se kod predaje i primanja u posjed orator Soranzo zakleo na to. Novac, što ga votirali senatori, pritjecao je samo djelomice i polagano. I tako je bilo neprilika. Papa je izricao svoje negodovanje. Republika je obećavala i obećavala, nešto slala, na oko započinjala gradnju, otezala, izrijekom nalagala oratoru, neka počne s gradnjom vrlo štedljivo, neka pazi, da Papu zadržava »parte con operare et molto più con speranze«.

I neposredni nasljednici Pija IV. jošte su rezidirali katkad ljeti kod S. Marco; posljednji Klemento VIII. god. 1.597. Za 17. i 18. vijeka građevina je sve većma propadala. U početku 17. vijeka bila je palača, kako izvješćuje jedan poslanik, »otvorena kao trg«. Kralo se dnevice, ponestajalo kadikad vrata, prozora, na stolove padala kiša. U velike dvorane moglo se samo sa životnom pogibli. Oholi mletački senatori bili su gluhi na sve opomene, dopuštali su sredstava samo za trenutačne potrebe velike zgrade. Budući da su se ponovno prekidali diplomatski odnosi medu Rimom i Mlecima, to se često za više godina nije nitko brinuo za Palazzo di S. Marco. I tako je, kad su god ulazili novi oratori, pružala zgrada »samilosti vrijednu sliku«. God. 1.651. srušilo se od potresa zapadno pročelje loggia Giardino di S. Marco. Popravci u 18. stoljeću slabo su bili umjetnički, ukusni, a uza to su bili neznatni. Dne 29. ožujka 1.769. bio je svečani ples u počast cara Josipa II. i njegova brata, velikog vojvode Leopolda Toskanskoga. Aula Regia zasjala je u čaru od 934 svijeće. I za nadvojvode Maksimilijana,

posljednjeg izbornoga kneza kölnskoga, za švedskoga kralja Gustava III. priredene su bučne svečanosti god. 1.775. i 1.784. No, to nije moglo spriječiti, da se nijesu zamijetile nevolje »sfibratissimo palazzo«. Oratori su se već tužili, da u zgradi ne mogu prebivati »con decenza«. Izjavljali su, da će se jedan dan dio orijaške gradevine survati, ako se ne prestane sa sistemom malih reparatura, ako se ne počne sa znatnim restaurovanjem. Mletačka republika, već i sama staračka avet, tako se malo interesovala, da je dopustila, te ju je god. 1785. papinska vlada morala opomenuti uz prijetnju na prisilne mjere, da popravi pridozidani Palazzetto u interesu javne sigurnosti. To je bio posljednji popravak, što su ga na papinskom daru izveli mletački zastupnici.

S mirom u Campoformio 1.797. pripala je Venecija Austriji. I papinska rezidencija S. Marco stekla je novog zaštitnika. Francuske posadne čete najprije su gospodarile u Rimu. Palaču su ostavile kao »une vaste masure délabrée«. Bečki kabinet smjesta je odobrio nužno, da se zgradi poda reprezentabilni izgled. No požunski mir g. 1.805., odstupivši mletačko područje napoleonskom kraljevstvu talijanskom, prekinuo je austrijski dominij nad palačom. Kraljevski upravitelj Ortoli bezobzirno je postupao. Mnoge su osobe stanovale besplatno. U nobel-appartementu sjedjele su kokoši. Bilo je onamo i nevrijednih žena. Historijski spomenik pao je tako duboko, te se već pomišljalo i na demoliranje. Da nije bilo samoga Napoleona, bili bi gradili kazalište. God. 1.814. pripade Venecija i njena rimska poslanička palača trajno Austriji. Počelo se s restauracijom i šezdesetih godina minuloga vijeka izvedena je sistematski o veliku trošku prama projektu Antuna Barvitius.

Ovi pozitivni podaci prof. Dengela o t. zv. Palazzo Venezia dokazuju, kako famozni dekret talijanske vlade o konfiskaciji nema ni sjenke pravde ni pravice. Nije stari papinski dvor S. Marco talijanski nacijonalni spomenik. Po njima bio bi propao. Najljepši je perijod ogromne palače vezan na doba papinsko i austrijsko.

Dopisi.

Spomen na »skidanje« zvonâ. U brojevima 36.—39. prošle godine »Katoličkog Lista« čitali smo radnju vlč. g. A. Š p o l j a r a: C r t i c e i p a b i r c i o c r k v e n i m z v o n o v i m a. Zbilja poučno, i još više savremeno, pa mu i hvalismo u sebi na pietetu, koji iskaza svojim člancima našim zvonovima u času njihove osude na smrt. Nije on iznio samo suhoparni »Sastav zvona, salivanje, pogadanje glasa, zvonovska os, zvonište« kao koji stručni časopis für Glockenkunde, već je pod IV sakupio četu pjesnika, govornika, pisaca, da onako na pjesničku u prozi završi svoje crtice.

Na njegove završne riječi slijedila je odmah u 39. broju oduševljena pjesmica vlč. g. A. R o ž i ć a: S k i d a l i s u n a š a z v o n a.

Ali obična, svagdanja, naskroz nepoetična proza ne da se ušutkati, pa izdaje, da ima i drugi glas o našim zvonima. Dulje već vremena dosađuje mi potajna želja, da se tom nepoetičnom prozom oglasim u »K. L.« nakon »skidanja« naših zvona. Sve sam dosad nekako primirio te buntovne napasnike, ali već mi dodijalo pritiskati im brnjicu, da se ne glase, pa sad — neka, volja ga, reko bi moj narod — nek me izdadu slobodno.

Kako proživljujemo eru i milieu lojalnosti (danas naime uzvišeni pojam lojalnosti n. pr. spram vladara, vlade, gubi od svoje sjajnosti, jer su si već i trhonoše sigurni, da se publika može spram njih lojalno ponašati), zato i ja još prije, nego začuju čitaoci »K. L.« drugi glas o našim zvonima, s posvemašnjom lojalnošću izjavljujem, da nisam optrčao sve zvonike ni u zagrebačkoj nadbiskupiji, još manje po svoj Hrvatskoj i Slavoniji, nego se moja lojalnost proteže samo na »skidanje« zvona u županiji požeškoj, gdje se slučajno živ nalazim.

Visoka kr. zem. vlada priopćila je nadb. duh. stolu odulji, detaljirani dopis »glede načina, kako se namjerava provesti ova akcija u predmetu uporabe crkvenih zvona u ratne svrhe«, koji je dopis duh. naš stol popratio s nužnim upozorenjem sa svoje strane. Taj dopis visoke vlade jest tehnički, juridički, jasno, potpuno, obzirno i t. d. sastavljen, a evo, kako su ga u nas izveli.

Sam dopis vladin ima 14 puta otisnutu riječ s k i d a n j e zvonova, a samo jednom uz skidanje u zaporci i demontiranje. Riječ demontiranje protegnuo sam na crkve s velikim zvonima, a uskim stubama i prozorima toranjskim, kod kojih će se morati zvono demontirati, jer se stube i svodovi ne mogu, a ni prozore ne bi bilo pametno, nego je kraći proces razbiti zvona. Ali za naše obične crkve s manjim zvonima, a čitavim zjalima od toranjskih prozora protegnuo sam riječ skidanje, pomišljajući pod tim izrazom č i t a v a zvona, samo ne više u tornju, već dolje snimljena. Međutim je poduzetnik za skidanje imao drugi, svoj pojam o tom. On nije pitao ni za jednostrano, a nekmoli 14 kratno spominjanje »skidanja«, već se do zgode više oduševio za demontiranje. I zato da sam auktor spomenute Rožićeve pjesmice, stavio bih joj naslov: lupali su

naša zvona. Kušajte samo deklamirati, ide i po mojem. Ili ako ovo podsjeća odviše na grubijanštinu, pa kušajte ovako deklamirati: bacali su naša zvona. Ide i tako. Išlo je poduzetniku od ruke lupanje i bacanje naših zvona, pa ide i nama u deklamiranju Kožičeve pjesmice. Ali i ako je koji od gg. poduzetnika bio oduševljeni pristaša teorije o demontiranju, odnosno bacanju istih, ipak to nije trebalo izvađati. Priznajem i opet, da n. pr. sva zvona stolne crkve u Zagrebu nisu se mogla s tornja »skinuti«, već ih je valjalo demontirati, da ostanu čitavi oni gotski okviri na prozorima, i da se ne okrnji koji od uresa na portalu crkve. A ako ćete poslušati, vrijedi baš i ova pjesma. Po Zagrebu i drugim gradovima ima priličan broj neutralaca spram zvonova, ili dapače — da ponovim riječi Špoljara — »ogorčenih i upravo strastvenih dušmana« zvonova, tih narušitelja njihova slatkoga sna iza jutra, odnosno napadača na njihove nježne ušne bubnjiće po danu svojim gromkim bum, bum! I ti gradski neutralci, neprijatelji zvonova nisu ni najmanje požalili, što će ta »dosadna« zvonjava prestati makar i demontiranjem. Ali kod nas po selima, gdje nema ni neutralaca, a kamo li dušmana za zvona; tu se neugodno slušala glazba demontiranja. Danas, kad već i osobe visokog položaja izjavljuju, da smo svi siti ratovanja; danas nakon krvoprolića, u kojima su postali hranom topova toliki sinovi i muževi naših majka i žena, može se doduše pjesnički veličati nova služba naših zvona, prelivenih u zjalo nezasitnih topova, no zato ipak kao refrain te pjesme poputnice odzvanja uzdah: »S Bogom, ali ne govorite dugo novim glasom svojim, da ne ostanu tolike zemlje bez uzdanice svoje!« (Vidi: Hrv. Dnevnik, Sarajevo, od 7. XI. 1916.)

I danas se još može reći ili napisati, da »će se zvona prepustiti dobrovoljno uz naknadu«, ali drugo je pitanje, mogu li prijatelji zvona dobrovoljno oćutjeti u srcu oduševljenje za tu promjenu svojih zvonova u službi. Svakako je trebalo obzir imati na čuvstvo, pietet prijatelja zvona po manjim mjestima (a to nas je ogromna množina), pa upozoriti poduzetnike, neka i oni poštuju pri svom poslu taj naš pietet, neka zvona »skidaju«, a ne bacaju, ne razbijaju, osim u slučaju skrajnje nužde. Uzalud bi glavu s nojem gurali u pijesak, po istini red je priznati: narod je teškim srcem slušao i samu vijest o budućem skidanju svojih zvonova, još je bolnijim čuvstvom pratio taj čin, zato baš i velim: nije bilo uputno zadavati nove rane lupanjem i bacanjem zvona. Jamačno je vojna oblast isplatila pristojnu svotu novca poduzetnicima za njihov posao oko snimanja zvona. Zato ih se moralo upozoriti: skinite zvona na dostojan način, a ne bacajte, ne razbijajte ni ondje, gdje je zbilja sila, dok se narodu ne protumači, da je nemoguće čitava snimiti. Moglo se, moglo. Zvona su podignuta čitava u naše zvonike, mogla su na jednaki način prispjeti čitava i opet dolje! Što se nekim poduzetnicima žurilo, da budu prije gotovi (inače dobra kombinacija: što manje troškova, a ista plaća), to nama prijateljima zvona ne imponira baš ništa, i mi otvoreno dobacujemo: to je bio uvredljiv način!

Zato se nakon obavljenog posla javlja, kako su »tri aveti«, inače »razbijači zvonova u ratne svrhe obavili svoj razbijački posao na našem zvonu, koje se nakon par snažnih udaraca krvnika strопоštalo po podu tornja«. (Vidi: Hrvatska od 23. X. 1916. feuilleton: Zvono, Jure Cindrić, ravn. učit., Drežnik). Eto tako se od nas odrazuje jeka, glazba demontiranih zvona.

Doduše i nemam uzroka lamentirati nad demoliranjem, jer je u župi pred mojim očima zbilja »skinuto« 5 zvona, a šesto bez mene. Da je htio poduzetnik baš bacati, dobrovoljno bih pristao i na to, jer sam unaprijed o tom mislio, i smislio ovaj kompromis: bacite zvono slobodno kroz prozor, ali tako, da ga ponesete na svojim rukama. Ako bi on možda bio svojeglav i protivnik momu manevriranju, bio bih pozvao na obranu svoje strategije četu prisutnih, pa čija pobjeda, onoga i slava. Slušajući jecanje oko sebe i ćuteći, da i mene nešto davi u grlu, nisam znao pronaći bolje obrane proti eventualnom bacanju zvona.

Nego ako se i nisam dospio zamjeriti poduzetniku radi demoliranja, to se on ipak meni zamjerio s nuzgrednim okolnostima za skidanje. Kad je po našim selima nadošao »ovaj tragični prizor, neka osudjenik sam zvoni« (Cindrić, nav. mj.), skupljao se narod po crkvama, plakao, molio, a poduzetnik u tornju vršio je svoju pobožnost, litanije psovaka. On si i cigaru pripalio, valjda da bude jači i bistriji. Doista uglađeno ponašanje! Obećao bih skoro i čitav groš onomu, koji mi protumači, tko će nadoknaditi štete, prouzrokovane po poduzetniku? Dopis vladin određuje bez pardona: »Poduzetnik biti će dužan odstraniti štete, koje su skidanjem zvonova nastale na zgradama«, ali što je n. pr. kod moje župne crkve prorezao po pola remen na većem zvonu, da brže skine bat, to znam i sam, da nije šteta na zgradama, dakle — valjda i ne spada pod udarac vojne oblasti, da to nadoknadi, — premda specialiste u kožama i te kako ističu njenu skupoću. A što je pojedine dijelove okova, spona za ušice porazbacao svuda po tornju, to čini mi se, nije također čin, na kom bih mu dugovao zahvalnost. Nego da mi čitatelj ne predbaci, što tu na papiru sad prigovaram, a što nisam za sve to radije njemu odčitao bukvicu, moram primijetiti, da bi mu bio odčitao, makar i bo-

sančicu, da sam mogao u toranj. Ali taj je uzak razmjerno, k tomu zvonovi na samim gredama bez poda, pa nisam imao gdje stajati bez pogibelji. (Zar ne, to je osobito prikladno zvonište?) A kad sam vidio čitava zvona u ladi crkve, nisam dospio pregledati zvonik, jer sam se žurio u filial na sprovod, da prestignem poduzetnika. Tek kad sam se vratio, pregledao sam sve, odnosno čuo o njegovoj neotesanosti. Da, ali on već odmaglio. Dakle jezgra bi bila ovo: mogli su nam za tako žalostan posao, a na svetim mjestima, poslati malo pristojnije poduzetnike!

Da, da, ima toga još, o što bi se dalo spotaći. Tako n. pr. vladin dopis veli, da »će se zastupnik vojnog zapovjedništva staviti u doticaj s odnosnim upraviteljima crkve« glede dana skidanja, a ono je poduzetnik kod većine nas osvanuo zbilja ko »avet« bez ikakve obavijesti. Uslijed toga je moj jedan susjed vrativši se iz filiala, gdje je bio mjesni blagdan, našao zvona već pred crkvenim vratima. I niko mu nije znao reći, tko ih je skinuo; a još manje, kako su ušli u toranj, kad je taj dobro zatvoren radi sata, a ključ kod župnika. Baš od tih zvona jedno je sretno bačeno pred vrata. Inače se tomu župniku poduzetnik sasvim savremeno ispričao, što je bez njegova znanja i prisutnosti pobacao zvona, pozivajući se na današnju omraženu skupoću. — Pa istom ono otpremanje zvona na željeznicu pod oružničkom perjanicom! Baš ko šakom na oko. — I moja tragikomična »zapisnička predaja« zvona! Oružnički postajevodnik tura 3 primjerka zapisnika pod nos željezničkomu činovniku na potpis, jer da je određen za to potpisivanje, a činovnik gura natrag, jer da ga nije za to briga. Nakon pobožnog saslušanja njihove replike dočekao sam ipak, da se oružnik stavio u pozu »zastupnika vojnog zapovjedništva« i potpisao. Tom sam zgodom upetio i ovo.

Točno sam znao, da osim spomenutog dopisa kr. vlade nismo dobili nikakvu novu naredbu, a oružnik meni sve na pamet citira nekakvu novu mudrost. Kad je opazio, da sam skroz neupućen u stvar, izvukao je iz džepa poseban dopis, uputu, izdanu po Militärbauabtheilung i pružio mi s dobroćudnom primjedbom: pa izvolite si sve pročitati, kad ne znate. Tako! Zar ona oblast, koja je tu uputu poslala oružničkim postajama, nije mogla isto poslati i svim župnim uredima? A ipak je ta uputa bila mjerodavna za ravnanje, i u njoj se nalazilo štošta, čega nema u vladinom dopisu, ili je netočno. Evo n. pr. ta 3 zapisnika morala su se slati na spomenuti Militärbauabtheilung radi potpisa vojnog ingenieura, a to ne spominje vladin dopis baš nigdje. Isto tako se samo iz onog dopisa na oružništvo znade, da župnici imadu poslati namire na svotu za novce. I ta se namira šalje na gornji Militärbauabteilung kod Militärkommando, Zagreb. Primivši 2 zapisnika o predaji sastavio sam po njima namiru i poslao. Ovih sam je dana dobio natrag kao nevaljalu s primjedbom: tiskanica, i zbilja je priležala tiskana namira. Premudrost, pomislih u sebi. Kad su odaslana 2 primjerka zapisnika na župne urede, zar se nije moglo odmah priložiti i tu tiskanu namiru? Zar ovo suvišno dopisivanje (onaj Abtheilung šalje k tomu preporučeno) da nadoknadi ono, što je manjkalo prije skidanja?

I još mala reminiscencija na zvona u mojoj filialnoj kapeli. Boluju moji filialci od t. zv. manije nasljedovanja i do pretjeranosti. Štogod vide u župnoj crkvi, to hoće imati i oni u kapeli, pa makar kojiput ta gorljivost i nema smisla. Iz te bolesti podigli su u tornjić svoje malene kapele i treće zvono od 247 kg. Povjest tog trećeg (najvećeg) zvona je prilično poučna, koju mogu potpuno objektivno navesti, jer se sve odigralo prije moga nastupa u službi ove župe. God 1911. ti su filialci otposlali svoje crkovnjake u Zagreb, da tuže moga predšasnika, jer se protivi produljenju njihove kapele. I uspjeli su. (Usput da pripomenem, kako su ta dvojica tužitelja sav svoj putni račun namirili iz džepa, odnosno blagajne, kapele!) Zlobni bi doduše jezici danas dali ipak pravo momu predšasniku promatrajući one dvije pukotine, gdje je kapela nadozidana, ono slegnuće poda i nagnuće oltara, jer se mjesto za produljenje moralo istom nasuti, a nije se počekalo, da se to nasuto tlo i slegne. Tom je zgodom preostalo od gradnje novaca, a seljani su i bez župnika naručili to treće zvono, kad je vlast na njihovoj strani. Vratili su mu oni ujedno i kusur. Na zvonu se koči napis s potpunim imenom i prezimenom jednoga crkovnjaka u majuskulima s dodatom: i njegovi seljani, a od dušobrižnika baš ni spomena, ni s inicijalima! Ako spomenem, da je on kroz 24 godišnju službu dao toj kapeli ne desetke, nego i stotinu kruna ostavljajući svoje darove za molitve u blagajni (što znam pozitivno), to sam ih onda prilično pohvalio za njihov kavalirski napis na zvonu. Idilično je pak pri tim njihovim zvonima slijedeće. Za sva 3 zvona bio je tornjić preuzak, zato su stavili jedno nad ostala dva, a njegovo se uže uvijek doticalo, strugalo o najveće zvono. Zvonar pak, ko pametan čovjek, postavio se kod zvonjenja svagda na stranu tješeći se: ako pane koje, da bar ostane moja glava čitava, idem se skloniti. I kad je došao oblasni organ na pohvalbu nadogradnje i zvona, stavio je sasvim nedužnu, po smislu ipak mjerodavnu primjetbu: kako ste se usudili tolika zvona postaviti u taj tornjić, da se još sve skupa sa zvonikom sruši?! Možda je dakle moj predšasnik ipak imao pravo poznavajući okolnosti? Ako se tako čini i čitatelju, molim, neka ovo smatra kao cvijetak priznanja bar na njegovom grobu. —k

Crkvene vijesti.

Zahvala Sv. Stolice za Petrov novčić.

Okružnicom preuzvišenoga g. Nadbiskupa od 19. rujna 1916. br. 5814. bilo je određeno, da se na nedjelju sv. Krunice dne 8. listopada 1916. po svim crkvama nadbiskupije sabira „Petrov novčić". — Svećenstvo i vjerni narod se pozivu svog natpastira lijepo odazvali, pa je on, kad je početkom studenoga prošle godine otišao po službenom poslu u Beč, mogao apostolskoj nuncijaturi predati svotu od 12.000 K, i to 7000 K od sakupljenih po diecezi milodara i 5000 K, što ih je od svoga pridodao. Još je kasnije na Petrovom novčiću unišlo 8665 K 86 f., kojaće se svota opet drugom zgodom odaslati Sv. Stolici. Gore navedena svota od 12.000 K stigla je na određeno mjesto, pa je preuzvišeni gosp. Nadbiskup primio glede toga ovih dana od državnog tajništva Sv. Stolice ovo pismo:

Dal Vaticano die 31. Januarii 1917.

Segreteria di Stato
di Sua Santita.

No. 25552.

Illme ac Revme Domine;

Munificum Petrianae Stipis munus quod nomine etiam fidelium tuae Dioeceseos, per Illmum ac Revmum D. D. Teodorum Valfre de Bonzo, in ista Austro-Hungarica Ditione Nuntium Apostolicum, Patri Beatissimo tradendum misisti Sanctitati Suae exhibere quam primum curavi.

Quam quidem observantiae dilectionisque significationem grato benevolentique animo excipiens, studium quo tot inter aerumnas calamitatesque domesticas, Apostolicae Sedis afflictis rebus consuluisti, ea qua par est laude Pontifex Augustus prosecutus est.

Interim et Amplitudini Tuae et gregi vigilantiae tuae concredito, de filiali venerationis pietatisque argumento Sanctitas sua gratias agit quam maximas, et, a Deo caelestium munerum Largitore fausta feliciaque omnia adprecatus, caritatem tuam haud minore dilectione rependens, Tibi tuisque omnibus Apostolicam Benedictionem peramanter impertit.

Hanc ego nactus occasionem, meam in te existimationem libenter confirmo, meque Amplitudinis Tuae profiteri gaudeo

Illmo ac Revmo Domino
Dno ANTONIO BAUER
Archiepiscopo Zagrabiensi

Addictissimum
Card. Gasparri.

ZAGREB. Dispenzacija o nemršenju, što je podjeljuje Preuzvišeni Nadbiskup od korizme ove godine do korizme god. 1918. s obzirom na izvanredno ratno doba, a i s obzirom na zarazne bolesti, koje su se pojavile, štampana je u „Služb. Vjesniku" naše nadbiskupije, br. 1. o. g. Iz nje vadimo ove stavke: Oprost od nemrsa dopušta se svima u korizmi na ove dane: nedjelju, ponedjeljak, utorak, četvrtak i subotu (osim na veliki četvrtak i na veliku subotu do obavljene svečanosti uskrsnuća Gospodinova) i srijedu u velikom tjednu; u subote kvaterne, t. j. 2. lipnja, 22. rujna i 22. prosinca. U te dane smiju se jesti mrsna jela kod ručka i kod večere, no kod večere uz dužno zakraćivanje (osim vjernika ispod 21. god., onih u 60. god., bolesnika, onih koji obavljaju teške tjelesne radnje; nijesu dužni sebi zakraćivati). Začinjati jela mašću i salom dopušteno je u sve posne dane; samo ne na čistu srijedu, na veliki petak (6. travnja) i na božićni badnjak (24. prosinca).

Korizmene propovijedi. U gradu Zagrebu održavat će se korizmene propovijedi u ovim crkvama i u ove dane: U prvostolnoj crkvi svaki utorak u 5 sati propovijeda — preč. gosp. Franjo Vojaković; u crkvi sv. Marije svake subote u 5 sati — veleč. gosp. Vilim Giorgis; u crkvi sv. Marka svaki petak u 5 sati — preč. gosp. Msgr. dr. Svetozar Ritig; kod sv. Ivana u nedjelju u 5 sati — veleč. gosp. Vinko Žganec (svaki petak u 7 sati sveti križni put); kod sv. Petra na nedjelju u 5 sati propovijed (i križni put) — veleč. gosp. Gustav Lepušić, a u kapelici sv. Martina u Vlaškoj ulici svaki petak u 6 sati — veleč. gosp. Pavao Jesih; kod sv. Blaža na petak u 6 sati — veleč. gosp. Vladimir Kerdić; u crkvi Presv. Srca Isusova (čč. oo. Isusovci) svake nedjelje u 5 sati — v. o. Bruno Foretić; kod čč. oo. Franjevaca na nedjelju u 4 sata v. o. Leopold Hrovat (svaki ponedjeljak i četvrtak u 4 sata sv. križni put); u crkvi sv. Vinka (čč. ss. milosrdnice) u četvrtak u 4 sata — veleč. gosp. Martin Dogša.

Odlikovanje. V. g. Antun Messner, vojni župnik kod 21. gorske brigade, odlikovan je ponovno. Dobio je sada viteški krst reda Franje Josipa s rat-

nom dekoracijom za hrabro i požrtvovnosti puno držanje pred neprijateljem. To veliko i časno odlikovanje stekao je vojujući na Col di Lani, jednom od najtežih mjesta u T. Vojevao je uz bosanske, hercegovačke i dalmatinske Hrvate. Čestitamo.

† Vaclav Anton. U nedjelju, 18. o. m. preminuo je hrvatski glumac umjetnik Vaclav Anton. Pokojnik je bio koralista naše prvostolne crkve gotovo 30 godina. Svatko se ugodno sjeća njegova jakog, sonornoga glasa, koji se isticao u zboru, a i njegovo solo pjevanje lamentacija rado je publika slušala. U bolesti svojoj oduljoj odavao se posvema u Providnost, primao je sv. sakramente. S katedralke naše javljalo je zvono dva puta u dan njegovu smrt. Ukopan je prekojuče na Mirogoju uza brojno saučešće glavnoga grada. Sprovod je vodio preč. g. Msgr. Janko Barlè uz asistenciju vč. gg. Filipa Hajdukovića i Stjepana Topolčića. Pokoj mu vječni!

„Zbor duhovne mladeži zagrebačke" javlja, da je radi skupoće papira i tiska nove naklade povisio cijenu malom „Križnom putu" od 10 fil. na 20 fil. Nove cijene vrijede od 25. veljače dalje.

Ispravak. U zadnjem »Službenom vjesniku« (br. 1. str. 18.) potkrale se ove pogrješke: Mjesto Stjepan Kolander postao je župnikom u Bjelovaru čitaj: u Kapeli kod Bjelovara. Nadalje: imenovan je upravljateljem župe Juraj Lajtman, do sada u Kotoribi, u Dekanovcu.

SENJ. Korizmena poslanica. Ovaj je rat urodio zlim rodom osobito na odgojnom polju. Uzrok je toj žalosnoj pojavi poglavito taj, što naša mladež nema nadzora. No, ima dosta slučajeva, gdje su i otac i majka kod kuće, pa ipak odnemaruju odgoj djece. Mlada su ljeta nada svijeta. Prvi su pozvani roditelji, a uz njih cjelokupno društvo, da se stara za valjan odgoj. Roditelji treba da uz naravna uzgojna sredstva upotrebljavaju i svrhunaravna: sv. misu, sv. sakramente, molitvu, posljedovanje kreposti Spasiteljevih, vrline svetaca. Ako su i zaokupljeni u radne dane, u nedjelje i blagdane mogu se baviti odgojom djece. Neka ne zaboravljaju na dobar (a i obratno) primjer svoj, starije braće, rodaka, služinčadi i vršnjaka. Roditelji će jednom polagati i račun, kako su udovoljavali toj dužnosti. Iza njih svaki rodoljub, cjelokupno društvo neka se brine o odgoji mladeži. Neka pazi budno na: štivo, pozorišne komade, kinematografska kazališta. Kumovi neka bdiju nad svojom kumčadi. Crkva u velike cijeni kumstvo, pa i naš narod. Sad prelazi Presvij. biskup, dr. Josip Marušić, na nevoljne ove prilike, u kojima smo po gotovu dužni ljubiti bližnjega, ratne stradalnike, napose siromašnu djecu. Preporučuje karitativna društva, udruženja, apeluje na porodice radi siročadi, obazire se i na poznate konferencije. Voćara najviše zabrinjuje razvoj cvijeta i pupoljaka. »Popari li mraz njih, propala je cijela ljetina. Zato i vidimo diljem povjesnice, gdje se osobe umom i srcem velike snizuju do djece i traže siročad, da je odgoje i othrane.« »Vjera i domoljublje jesu stupovi, na kojima počiva nutarnja snaga države.« »Ne pomognemo li za dobe . . . ., teško iskušana domovina izgubit će svoje sinove, ostat će Hrvatska bez Hrvata.«

Promjene u svećenstvu. Odlikovan je počasnim znakom II. razreda s ratnom dekoracijom: Mate Balas, zač. kanonik i kateheta gradskih škola na Rijeci. — Nadalje je imenovan privremenim administratorom župe Cvitović: Ivan Kasumović, duh. pomoćnik Cvitovićki. — Premješten je: Tomljenović Blaž, žup. upravitelj u Kaluđerovcu, u Cesaricu. — Povjerena je privremena uprava Kaluđerovca: Lovri Vidasu, župniku u Klancu. — Povjerena je privremena uprava Prizne: Blažu Tomljenoviću, administratoru u Cesarici. — Premješten je: Marijan Šoić, duh. pomoćnik u Slunju, na Rijeku.

KRIŽEVAČKA EPARHIJA. Novi prisjednici. Presvij. gosp. apost. administrator i posveć. biskup dr. Dionisije Njaradi, imenovao je prisjednicima duh. stola u Križevcima, veleuč. gosp. dra. Tomislava Severovića, rektora grko-kat. sjemeništa u Zagrebu, i veleč. gosp. Iliju pl. Hranilovića, župnika u Kaštu, podijelivši im pravo nositi pojas crvene boje.

Promjene. V. g. Ilija Vančik, dušobrižnik u Lipovljanima, pozvan je na aktivno službovanje kao vojni kapelan.

BOSNA. Korizmena okružnica. Očito je: kao što se dvoje: Adam i Eva, obadva spola, združila na našu propast, tako su se dvoje: Isus i Marija, obadva spola, združila na naše spasenje. Bog je odabrao Bl. Dj. Mariju za suspasiteljicu cijeloga roda ljudskoga. Način, kako je ona to imala izvesti, vidi se iz same svrhe, zašto je Sin Božji čovjekom postao, iz proroštva Simeonova, iz riječi Isusovih, upravljenih s križa na Bl. Djevicu. Svrha je utjelovljenju Sina Božjega: otkupiti rod ljudski svojom mukom i smrću na križu. Bl. Dj. Marija treba da bude dijelnica tih muka i neiskazanih bolova kraj križa. Po Venturi, sv. Ocima izlaže Preuzvišeni Metropolit Kristove riječi s križa svojoj i našoj Majci, a »s pojmom majke uvijek je spojen pojam mučeništva i u redu naravi i u redu milosti.« »Christo crucifixo, crucifigebatur et mater.« (Sv. Augustin). »Bol Kristova na križu, pod kojim je Bl. Djevica stajala, bijaše i njezina bol, jer njegovo Srce bijaše njezino srce.« Pokazuje Nadbiskup i boli one silne, velike, jer Bl. Dj. Marija pod križem: «živa umiraše, umirući življaše, niti mogaše umrijeti, jer živa bijaše mrtva.« (Sv. Bernardo). Tu »prežalosnu

Gospu« dao nam Spasitelj za majku. I »nema pravih vjernika ni pravih kršćana bez pravih štovatelja Marijinih.« K njoj treba da se svi vjernici utječu svagda, osobito sada, gdje je »i za kaznu Gospodin Bog taj ubitačni rad poslao.«

DALMACIJA. Proslava stogodišnjice. Hrvatsko katoličko društvo »Bošković« u Dubrovniku održalo je svečanu »pomen-večeru« u proslavu 100. obljetnice rođenja: »čelik-značaja, uzor-svećenika, velikoga pedagoga i filozofa Don Đura dr. Pulića« (14. XII. 1816.—24. V. 1883.). Svečanost je otvorio Presvij. biskup, dr. J. Marčelić; Dr. J. Posedel prikazao je Pulićev rad, ocrtao njegov značaj u radnji: Dr. Pulić, pedagog i filozof, kanonik Ante Liepopili: Dr. Pulić, rodoljub. Na proslavi se deklamovalo i pjevalo.

Stipendij za sv. mise. Za Boku je Ordinarij odredio za tihe ručne zakladne sv. mise 3 K, dok traju ove iznimne prilike.

RIM. Kardinal Diomedes Falconio. Dne 8. o. mj. umro je taj kurijalni kardinal u 74. god. Potjecao je iz Pescoconstanza kod Montecassino, pripadao je Franjevačkom redu, u koji je stupio kao novicius g. 1860. Glavari ga poslali u Sjev. Ameriku. Onamo je u katedralci u Buffalo 1866. zaređen. Djelovao je na raznim mjestima: kao prof. teologije i rektor kolegija u Alleghani, kao provincijal u Novoj Fundlandiji, u Italiji (Abruzza), kao redovnički visitator u Italiji doljnoj, najzad 1889. kao generalni prokurator Franjevačkog reda. G. 1893. imenovao ga Leo XIII. za biskupa Laocedonije; nakon 2 god. izmijenio je to sijelo s onim u Acerenza i Matera (donja Italija). G. 1889. poslao ga Papa za apost. delegata u Kanadu, 1902. u istom svojstvu u Sjedinjene Sjeverne Američke države. Tu je djelovao vrlo uspješno. G. 1911. dne 27. studenoga podiže ga u konsistoriju Pijo X. u najviši senat naše Crkve s titulom: S. Maria in Aracoeli. Pripadao je kongregaciji redovničkoj, propagandi za orijentalne obrede i upravi sv. Petra.

AUSTRIJA. Spomen na Franju Josipa I. Carskom naredbom slavit će se u napredak spomen na smrt Njeg. Veličanstva 20. i 21. studenoga; 20. stud. (predvečerje smrtnoga dana) vrijedi prama tome kao novi dan dvorske norme. Dosadanji dan dvorske norme sa spomenom za cara Ferdinanda otpada u buduće.

Osamdesetgodišnjica P. Noldina. 30. siječnja navršio je rektor u Freinbergu kod Linza, Isusovac P. Noldin, svoj 80. rođendan. Rodio se u Salurnu u Tirolskoj, a filozofiju i teologiju studirao u Rimu na Germanicumu. Malo iza ređenja za svećenika stupio je u Družbu Isusovu, te se posvetio znanstvenom radu, obučavanju, propovijedanju, dušobrižništvu i pučkim misijama. Njegov mu je rad pronio ime daleko izvan granica njegova reda i slušalačkoga kruga. Najveći dio svoga života proveo je kao profesor na sveučilištu u Innsbrucku. Od god. 1887. do 1890. uređivao je innsbruški „Zeitschrift für katholische Theologie“. Njegova knjiga „Pobožnost prema presv. Srcu Isusovu“ prevedena je u većinu evropskih jezika. Glavno mu je ipak djelo monumentalna „Summa Theologiae moralis“, gdje je upravo umjetničkim načinom prikazao spekulativne principe moralne teologije, obradio praktično kazuistiku u posljednjim decenijima. Kad je na veliku žalost svojih slušatelja ostavio profesorsku katedru, bavio se i dalje pisanjem, propovijedanjem, ispovijedanjem i drugim duhovnim poslovima. Osobito se pokazao vještim vođom u duševnomu životu, pa ga jednako cijene prosti i odlični ljudi. Premda je 80 godina dosegao, ipak se osjeća dosta snažnim, da još poradi na slavu Božju, spas duša i diku svoga reda.

UGARSKA. Misijonska akcija. Rat je uopće oslabio sve dobre, plemenite inicijative. Tako i misijonsku akciju u Ugarskoj za orijent. Prošle godine u proljeću bila je krasna misijonska skupština, koju je otvorio epohalnim govorom kardinal primas. Doduše uspjelo je, te su poslali nekoliko redovnika i teoloških profesora u Carigrad i u Sv. zemlju, ali drugi naumi (propaganda štampom, osnutak organa, perijodička sabiranja i t. d.) morali da se odgode na bolja vremena. Ne smije se dakako previdjeti, koliko se sada traži od ugarskih katolika. I episkopat financijalno žrtvuje sada mnogo za vojne bolnice, za lektiru na fronti, za skuparinske doplatke nižem svećenstvu, za potpore štampi, za nakanjene gradnje crkvi u Budim-Pešti, a osobito za ratne zajmove.

ČEŠKA. † O. Petar Kopal. U kraljevskom Višegradu preminuo je ondješnji vikar o. P. Kopal, poznati katolički spisatelj i novinar u dobi od 73 godine. Onamo od g. 1873. sarađivao je stalno u katoličkom dnevniku „Čech“, a 35 godina bio je njegov glavni urednik. Napisao je mnogo pripovijesti i romana.

NJEMAČKA. Organizacija »Crv. križa«. Centralni odbor »Crv. križa« dosegao je u prve dvije ratne godine 80 mil. Mk bez prinosa gospojinskih i inih društava. Za njegovanje ratnika sabralo se okruglo 21.5 mil. Mk. Slike (karte cara i Hindenburga) donijele su čistih 750.000 Mk, t. zv. Kreuzpfennigmarken 470.000 Mk. Knjige i časopisi po vrijednosti do 7,350.000 Mk, darovi: 2,270.161 Mk i t. d.

Skrb za mladež. Salezijanci su u Kölnu proslavili 75-godišnjicu svoga osnutka. U 350 zavoda salezijanskih dobro se uzgaja preko 100.000 djece iz puka, uče obrt i imadu prigode za nauk. Pored tih institucija upravljaju Salezijanci i dječjom kuhinjom. Za vrijeme ovo ratno podijeljeno je već 120.000 obroka. Toga radi u Kölnu i u svim mjestima uživaju ugled i rado ih podupiru.

Urednik: dr. Fran Barac. Nadbiskupska tiskara u Zagrebu.

UBI·THESAURUS·MEUS
IBI·ET·COR·MEUM